

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASINDA USAQLAP HÁM KÓTERE SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ

*Dáslepki maǵlıwmat
2024-jil yanvar-noyabr*

*Sırtqı ekonomikalıq baylanıs hám sawda
statistika bólimi
Tel. 61-222-67-45*

Statistikalıq maǵlıwmatlar jámiyette ámelge asırılıp atırǵan sociallıq-ekonomikalıq hádiyse hám processlerdi xarakteristikalaw hám basqarıwdıń eń áhmiyetli quralı esaplanadı. Házirgi waqıtta joqarı sapalı statistikalıq maǵlıwmatlardan paydalanbastan mámleket siyasatında durıs basqarıw qararların qabıllaw imkansız. Solar qatarında sawda statistikası kórsetkishlerin júzege keltiriw de áhmiyetli esaplanadı. Sol qatarda, kótere sawda hám usaqlap satıw sawdası hámde ulıwmalıq awqatlanıw kárxanaları sawda aylanısı statistikalıq kórsetkishi usılar qatarınan orın iyeleydi.

Usaqlap satıw tovar aylanısınıń ósiw pátleri , % te

2024-jil 1-dekabr jaǵdayında usaqlap satıw tovar aylanısında sawda alıp barıp atırǵan sawda kárxanaları sanı **4 589** den ibarat bolıp, sodan iri kárxanalardıń sanı **75** dana, kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı **4 514** dananı quraydı.

Sol qatarda, sawda tarawında yuridikalıq shaxs payda etpey turıp sawda alıp barıp atırǵan JTI ler hám (fizikalıq shaxslardıń) gúzetiwleri arqalı jıynalǵan maǵlıwmatlar, usaqlap satıw tovar aylanısı kórsetkishlerine kiritilgen.

Usaqlap satıw tovar aylanısı – sawda tarawında juwmaqlawshı tutınıw ushın xalıqqa tovarlardı danalap yáki kóp bolmaǵan muǵdarlarda naq pulǵa (bank kartaları arqalı) satıwdı kózde tutatuǵın taraw.

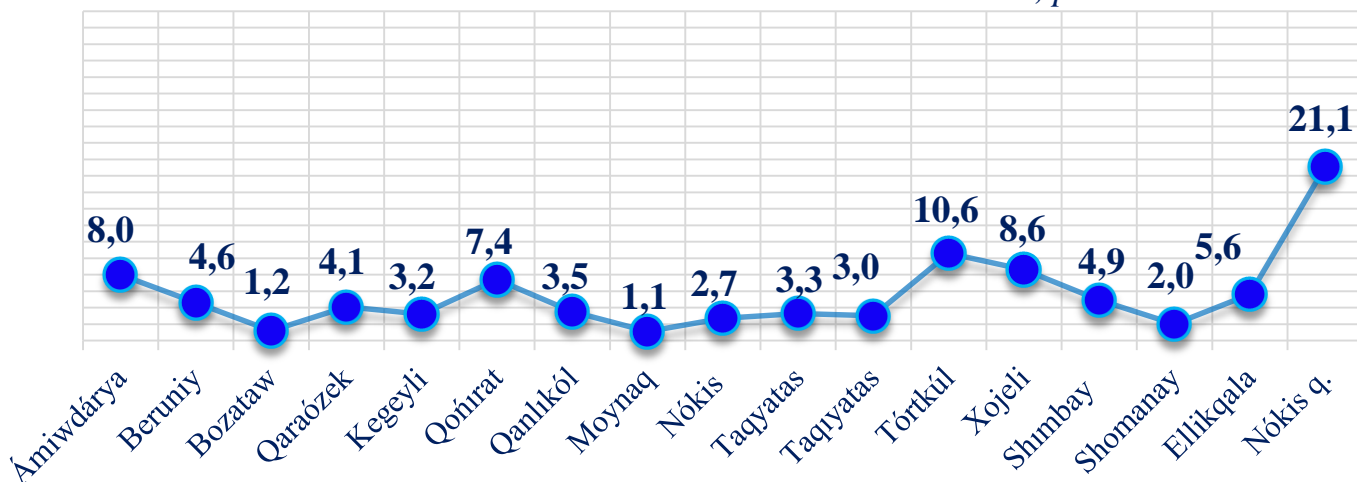
Joqarida atap ótilgen isbilermenlik subyektlari is ilajlari nátiyjesinde, 2024-jıldıń yanvar-noyabr aylarında respublikanıń usaqlap satiw tovar aylanısı **11 454,9** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-noyabr aylarına salıstırǵanda **109,0** % ke jetti.

Atap aytqanda, iri kárxanalardıń tovar aylanısı **337,0** mlrd. somdı (ósiw páti **95,7** %), kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń tovar aylanısı **11 117,9** mlrd. somdı (ósiw páti **109,5** %), usıdan shólkemespegen sawda tovar aylanısı **1 478,9** mlrd. somdı (ósiw páti **113,0** %) quradı.

	Jámi mlrd. som	2023-jil yanvar-noyabr aylarına salıstırǵanda procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	11 454,9	109,0
Nókis qalası rayonlar:	2 411,8	115,7
Ámiwdárya	918,6	107,4
Beruniy	526,4	108,8
Bozataw	136,2	108,5
Qaraózek	466,1	105,0
Kegeyli	367,7	104,0
Qońırat	846,0	106,2
Qanlıkól	396,0	105,3
Moynaq	121,2	104,6
Nókis	315,0	107,7
Taqiyatas	379,0	106,1
Taxtakópir	347,9	105,9
Tórtkúl	1 211,3	107,4
Xojeli	989,2	108,2
Shımbay	558,0	110,5
Shomanay	231,9	105,8
Ellikqala	639,4	107,9

2024-jıldıń yanvar-noyabr aylarında, 2023-jıldıń yanvar-noyabr aylarına salıstırǵanda respublikanıń Shımbay (**110,5** %), Beruniy (**108,8** %), Bozataw (**108,5** %) rayonları hám Nókis qalasında (**115,7** %) usaqlap satiw tovar aylanısında úlesi joqarı boldı.

Úlesi, procentte

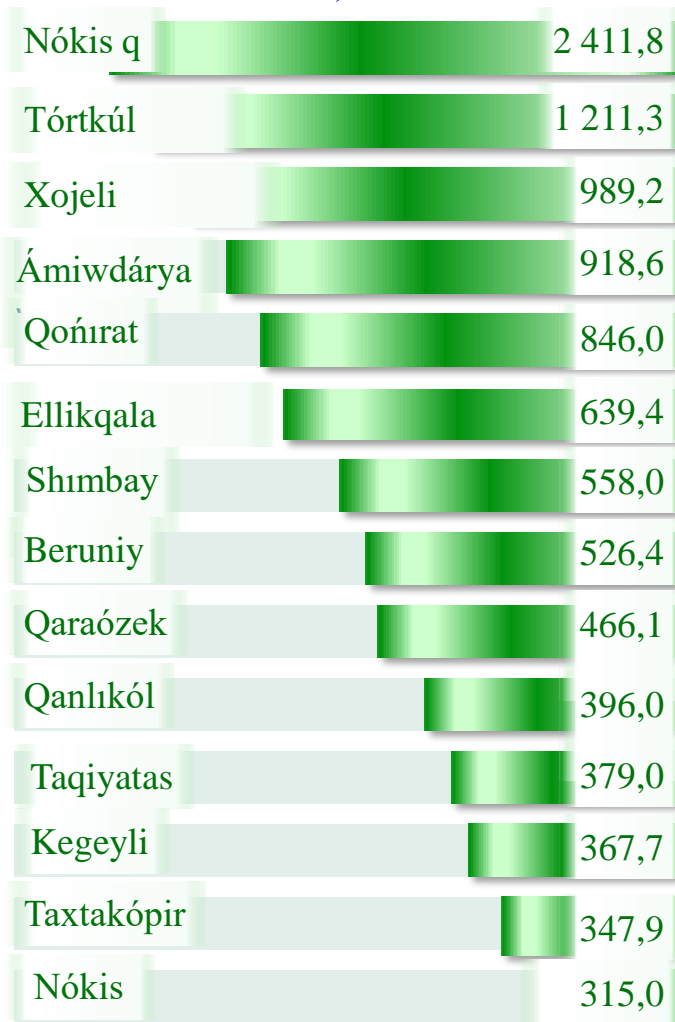

Respublika usaqlap satiw tovar aylanısında eń joqarı úlesti Nókis qalası 21,1 % penen 2 411,8 mlrd. somdı quradı.

Respublika usaqlap satiw tovar aylanısında eń tómen úlesti bolsa, Moynaq rayonu 1,1 % penen 121,2 mlrd. somdı quradı.

2023-jıldıń mas dawirine salıstırǵanda, usaqlap satiw tovar aylanısında bárshe aymaqlarında ósiw pátı gúzetildi.

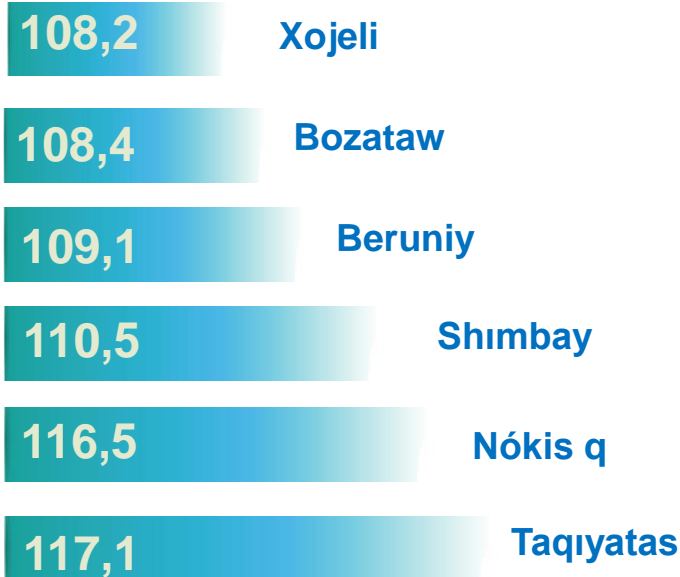
Kólemi, mlrd. som

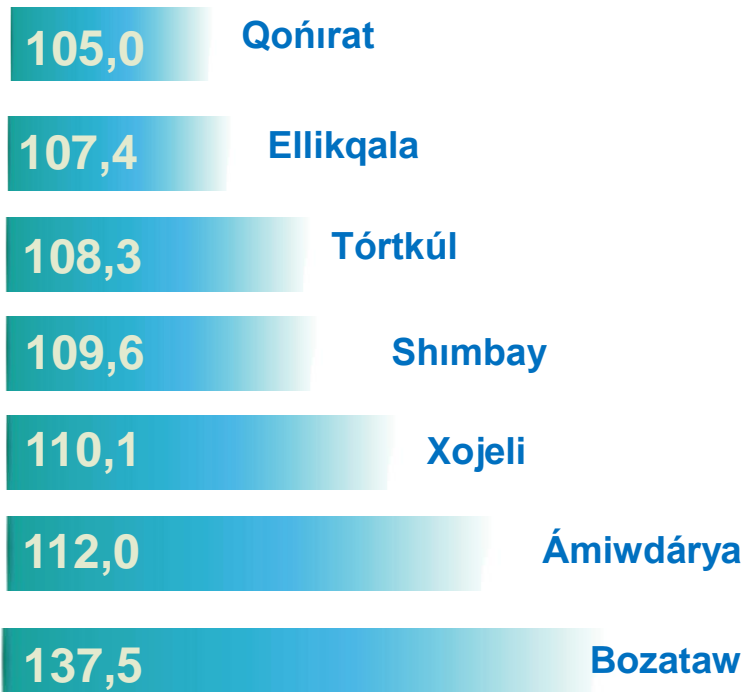
Kishi biznes hám jeke isbilermenlik kárxanalarınıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyekteriniń usaqlap satiw tovar aylanısı kólemi statistikalıq esap-kitaplarǵa qaraǵanda, **11 117,9 mlrd.** somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-noyabr aylarına salıstırǵanda **9,5 %** ke kóbeydi. Respublika kóleminde bul sektordıń jámi usaqlap satiw tovar aylanısındaǵı úlesi **97,1 %** ti quradı.

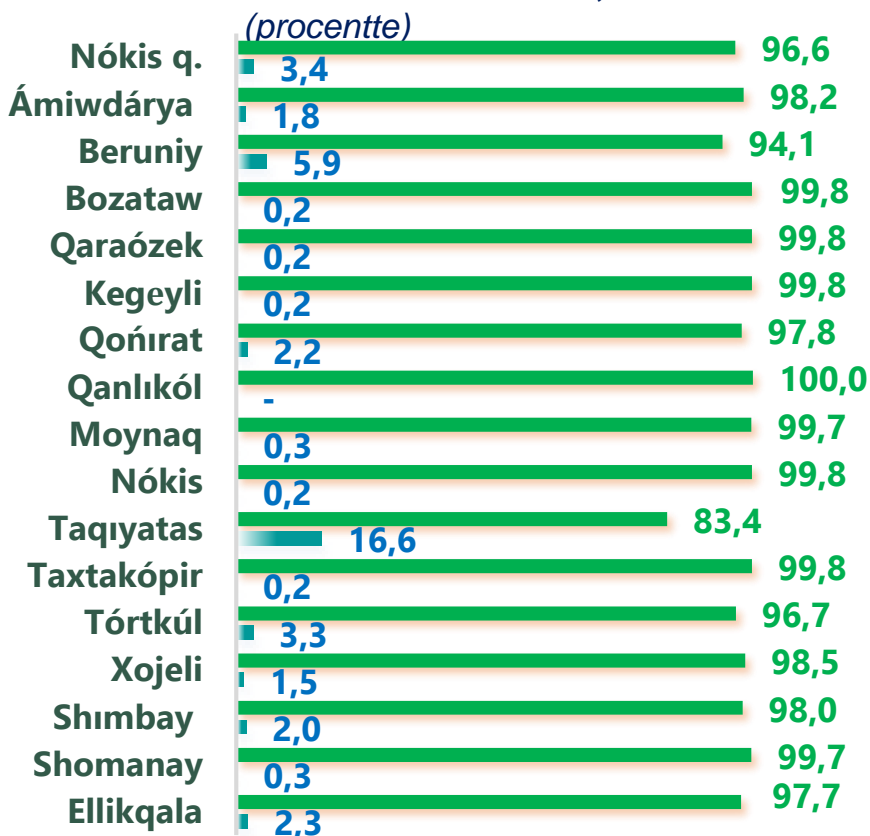

Usaqlap satiw tovar aylanısı quramında iri kárxanalardıń tovar aylanısı kólemi, 2023-jıldıń yanvar-noyabr aylarına salıstırǵanda **95,7 %** ke ósti hám **337,0 mlrd.** somdı quradı. Bul ulıwma sawda kólemniń **2,9%** úlesine tuwrı keldi.

Iri kárxanalardıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISINDA IRI KÁRXANALAR, KISHI BIZNES HÁM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINIŃ AYMAQLAR KESIMINDEGI ÚLESİ,

Iri kárxanalar

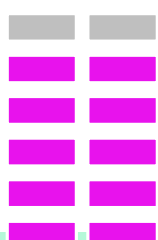

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik

Analiz nátiyjelerine tiykar usaqlap satiw tovar aylanısındaǵı kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniŃ úlesi boyınsha Qaraózek (**99,8 %**), Nókis (**99,8 %**) hám Qanlıkól (**100,0%**) rayonları jetekshilik etpekte. Usaqlap satiw tovar aylanısı quramındaǵı iri kárxanalardıń úlesi **2,9%** ti qurap, eń joqarı úles Taqiyatas (**16,6 %**), Beruniy (**5,9 %**), Nókis qalası (**3,4%**) hám Tórtkúl (**3,3%**) rayonlarında gúzetildi.

2,9%

97,1%

Iri kárxanalar

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik

Aymaqlar kesimindeki maǵlıwmat,
mıń. somda

Nókis qalası

7 064,6

Ámiwdárya

4 304,4

Beruniy

2 549,4

Bozataw

6 217,2

Qaraózek

8 551,8

Kegeyli

4 902,8

Qońirat

6 202,1

Qanlıkól

7 334,2

Moynaq

3 595,1

Nókis

5 800,9

Taqiyatas

4 921,6

Taxtakópir

8 943,8

Tórtkúl

5 264,3

Xojeli

7 656,3

Shimbay

4 810,2

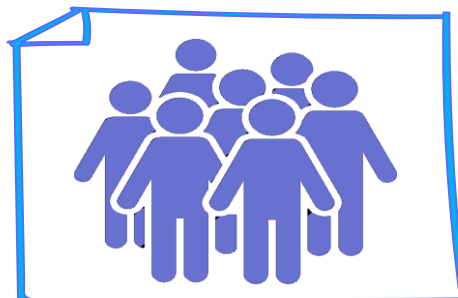
Shomanay

3 983,9

Ellikqala

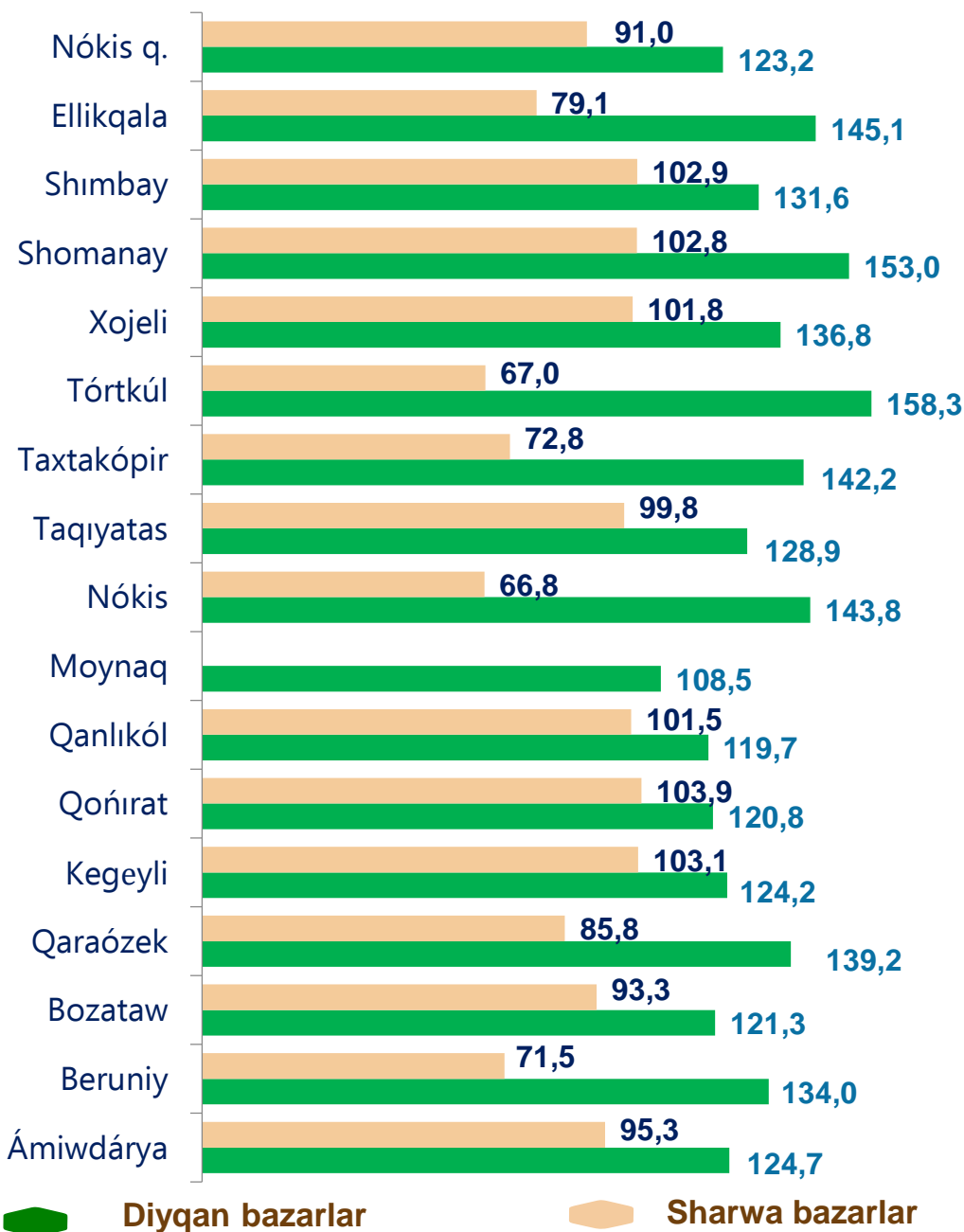
3 715,3

2024-jıldıń janvar-noyabr ayları jaǵdayına ortasha xalıqtıń jan basına usaqlap satıw tovar aylanısı **5 691,6** mıń. somdı (2023-jıldıń janvar-noyabr aylarına salıstırǵanda **107,5** %) quradı. Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Taxtakópir (8 943,8 mıń. som), Qaraózek (8 551,8 mıń.som) hám Xojeli (7 656,3 mıń.som) rayonları esabına tuwrı keldi.

Ishki sawda kórsetkishlerin payda etiwde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı da esaplandı. Buǵan diyqan (azıq-awqat) bazarı hámde sharwa malları, quslar hám basqa haywanlar bazarında fizikalıq shaxslar tárepinen ámelge asırılǵan sawda kólemleri kiredi. Shólkemlespegen sawda quramına fizikalıq shaxslar (diyqanlar)dıń úy xojalıǵında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalıǵı ónimleri esapqa alınadı.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw páti (2024- jil yanvar-noyabr), procentte

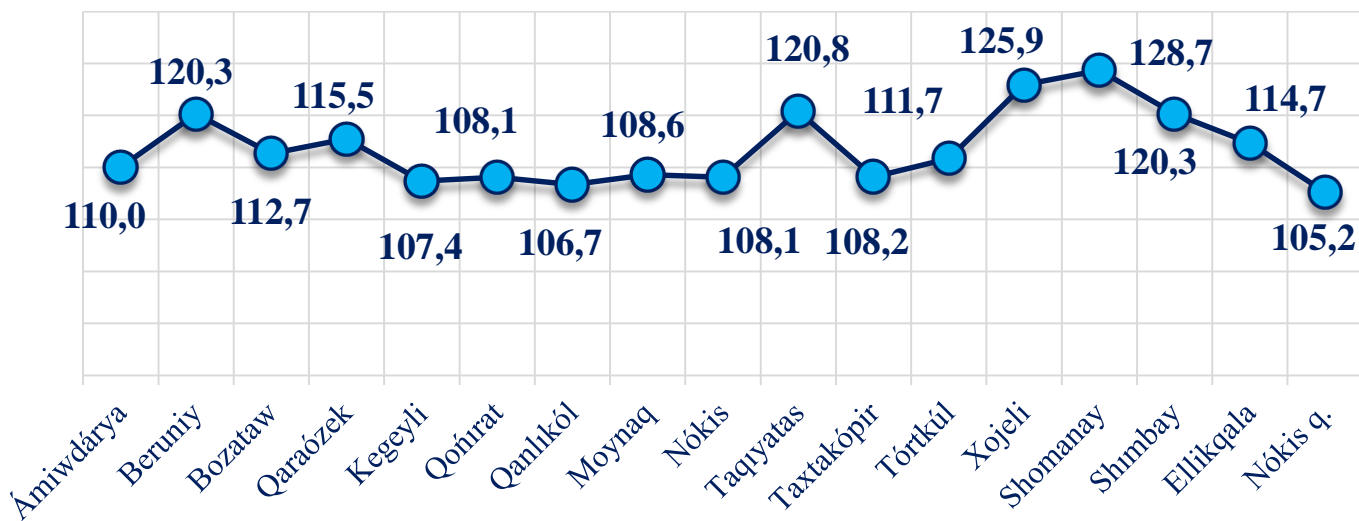
Diqqan (azıq-awqat) bazarı – keń túrdegi awıl xojalıǵı azıq-awqat ónimleriniń hám onı qayta islewden alınatuǵın ónimlerdiń sawda prilavka, sawda orınları, turaqlı sawda orınları (sol qatarda sawda pavilonları, kiyoskaları)nan paydalanǵan jaǵdayda usaqlap satıwdı júzege keltiretuǵın turaqlı yamasa waqtınsha ámel etiwshi múkli kompleks esaplanadı

	Jámi, mlrd. som	2023-jil yanvar- noyabr aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	990,8	133,0
Nókis qalası	132,9	123,2
rayonlar:		
Ámiwdárya	86,2	124,7
Beruniy	56,6	134,0
Bozataw	28,5	121,3
Qaraózek	41,7	139,2
Kegeyli	80,9	124,2
Qońırat	88,7	120,8
Qanlıkól	20,3	119,7
Moynaq	19,5	108,5
Nókis	46,2	143,8
Taqiyatas	31,1	128,9
Taxtakópir	35,1	142,2
Tórtkúl	115,6	158,3
Xojeli	67,2	136,8
Shimbay	76,9	153,0
Shomanay	23,6	131,6
Ellikqala	39,9	145,1

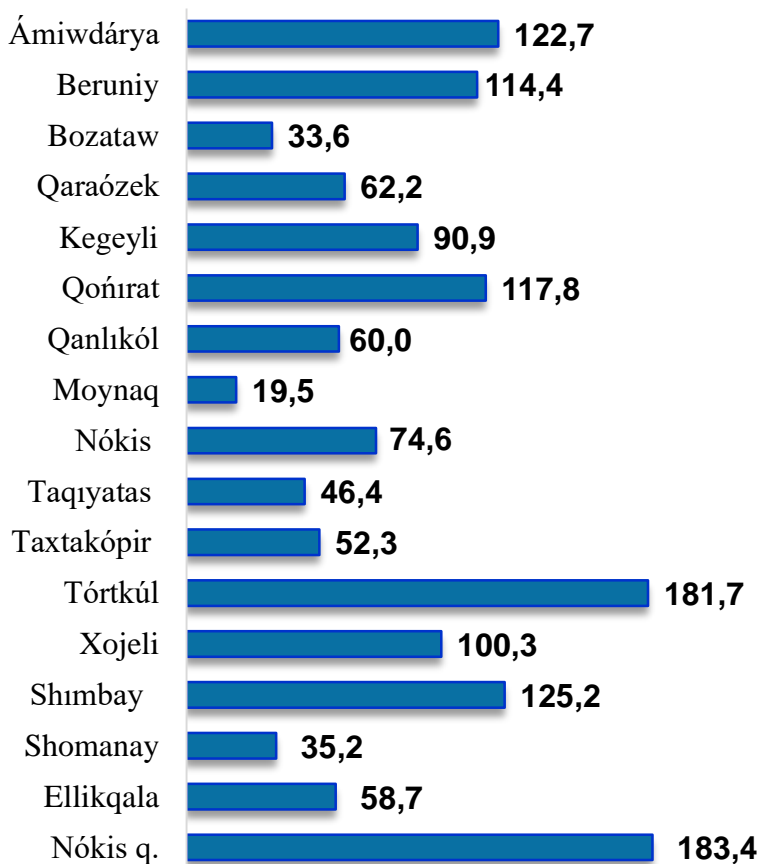
* – xojalıq júrgiziwshi subyektler hám jeke tártiptegi isbilermenler (JTI) di qospaǵan jaǵdayda ;

– fizikalıq shaxslar (diyqanlar)diń úy xojalıǵında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalıǵı ónimleri hám sharwa (quslar) malları satılıwı esapqa alınǵan.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw páti, procentte

Qala hám rayonlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı kólemi (mlrd. som)

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldıń yanvar-noyabr aylarında shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **1 478,9** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-noyabr aylarına salıstırǵanda **113,0%** ti quradı. Sol qatarda, 12 bazar hám 12 bazar (sharwa) (aylıq) gúzetiwleri maǵlıwmatlarına tiykarlanıp, diyqan bazarlarda sawda tarawı menen shuǵıllanatuǵın fizikalıq shaxslardıń úy xojalıqlarında jetistirgen ónimlerin satıw kólemi **990,8** mlrd. somdı (**133,0 %**), sharwa malları hám quslar satıwshı fizikalıq shaxslardıń sawda aylanısı kólemi **488,1** mlrd somdı (**86,7 %**) ti quraydı.

2024-jıldıń janvar-noyabr aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan diyqan bazarlarında awıl xojalıǵı ónimlerin satıwshı fizikalıq shaxslardıń tańlanba gúzetiwi ótkizildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **990,8** mlrd. somdı quradı. Bunda tiykarǵı úlken kólem jańa úzilgen awıl xojalıǵı ónimleri sawdasına (**553,2** mlrd. som) tuwrı keldi.

Shólkemlespegen sawda aylanısında awıl xojalıǵı ónimleri sawdası kólemi hám úlesi

Jańa úzilgen awıl xojalıǵı ónimleri 553,2 mlrd. som 55,8 %	Nan hám nan ónimleri 52,9 mlrd. som 5,3 %	Dán ónimleri (másh, lobiya, gúrish hám basqalar) 109,8 mlrd. som 11,1 %
Tawıq góshi 45,2 mlrd. som 4,6 %	Qaqlanǵan awıl xojalıǵı ónimleri (ǵoza, badam, piste hám basqalar) 25,3 mlrd. som 2,6 %	Máyek 42,2 mlrd. som 4,3 %
Dámberiwshiler 25,7 mlrd. som 2,6 %	Sút hám sút ónimleri (sır, brinza,...) 45,3 mlrd. som 4,6 %	Sharwa malları hám quslar ushın hár qıylı jem-ot 31,7 mlrd. som 3,2 %
Duzlanǵan ónimler 29,7 mlrd. som 3,0 %	Gúller, ósimlik hám nálleri (dekorativ hám awıl xojalıǵı) 29,8 mlrd. som 3,0 %	Azıq-awqat emes tovarlar - mlrd. som - %

2024-jıldıń yanvar-noyabr aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan sharwa(quslar) bazarlarında quslar hám sharwa mallardı satıwshı fizikalıq shaxslar tańlanba gúzetiwı ótkerildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **488,1 mlrd. somdı** quradı. Bunda hár-qıylı jastağı qaramallar sawdası **407,7 mlrd. som**, qoy hám eshkiler – **69,7 mlrd. somdı**, atlar – **7,4 mlrd. somdı**, quslar – **3,3 mlrd. somdı** quradı.

Shólkemlespegen sawda aylanısında sharwa malları (quslar) sawdası kólemi hám úlesi

2 jastan úlken bolğan qara mallar 207,6 mlrd. som 42,5%	1 jastan 2 jasqa shekem bolğan jas mallar 103,6 mlrd. som 21,2%	1 jasqa shekem bolğan qaramallar 96,5 mlrd. som 19,8%
Qoylar 44,0 mlrd. som 9,0%	Atlar 7,4 mlrd. som 1,5%	Eshkiler 25,7 mlrd. som 5,3%
Túye tawıq, úyrek, ǵaz 2,2 mlrd. som 0,4%	Tawıqlar 1,1 mlrd. som 0,2%	Qoyanlar - mlrd. som -%
Quslar - mlrd. som -%		

2024-jil 1-dekabr jaǵdayına ulıwma awqatlanıw tarawındaǵı sawda kárxanaları sanı 1 111 dananı qurap, sonnan kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı 1 111 dananı quraydı.

	Jámi mlrd. som	2023-jil yanvar- noyabr aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	9 715,3	113,0
Nókis qalası	164,5	112,6
rayonlar:		
Ámiwdárya	16,6	110,4
Beruniy	12,7	110,6
Bozataw	1,1	109,6
Qaraózek	9,6	110,0
Kegeyli	4,0	111,7
Qońırat	87,5	110,3
Qanlıkól	4,3	111,0
Moynaq	1,6	111,8
Nókis	3,4	112,6
Taqiyatas	8,6	110,1
Taxtakópir	2,4	111,2
Tórtkúl	23,6	109,9
Xojeli	20,9	110,6
Shımbay	10,7	113,0
Shomanay	1,8	112,5
Ellikqala	8,7	109,4

2024-jıldıń yanvar-noyabr aylarında awqatlanıw kárxanalarınıń sawda aylanısı **9 715,3 mlrd.** somǵa jetti. 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **113,0 %** ke kóbeydi. Bunda sawda aylanısınıń **99,9 %** úlesi kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleri úlesine tuwrı keldi

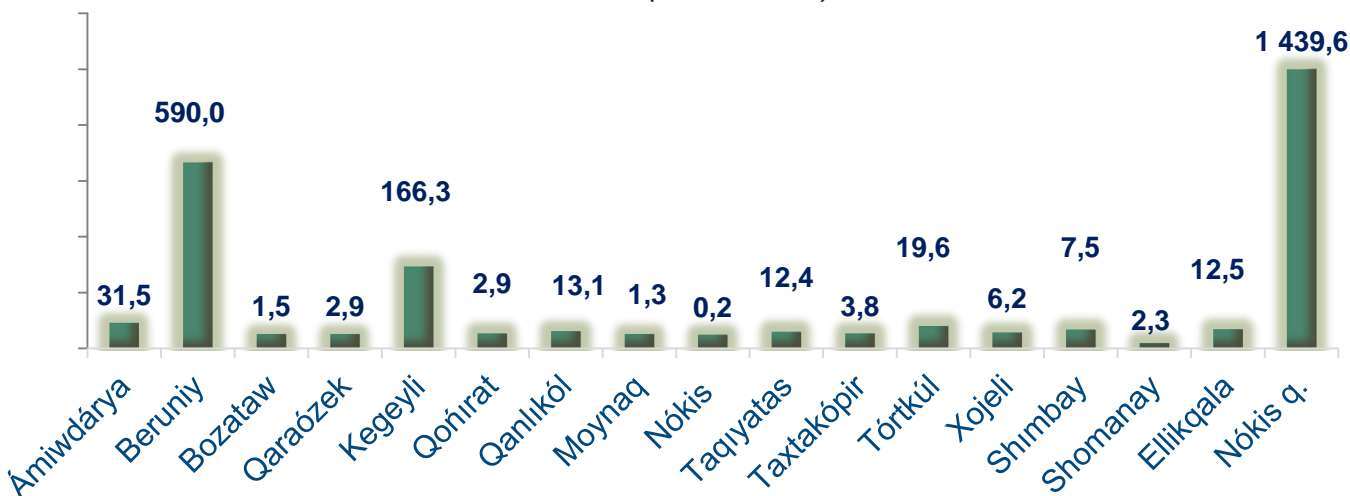
Avtotransport qurallari hám olardiń awısıq bólekleriniń kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı

Aymaqlar kesiminde maǵlıwmat

	Kólem, mlrd. som	Úlesi, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	2 313,7	100,0
Nókis qalası	1 439,6	62,2
rayonlar:		
Ámiwdárya	31,5	1,4
Beruniy	590,0	25,5
Bozataw	1,5	0,1
Qaraózek	2,9	0,1
Kegeyli	166,3	7,2
Qońırat	2,9	0,1
Qanlıkól	13,1	0,6
Moynaq	1,3	0,1
Nókis	0,2	0,0
Taqiyatas	12,4	0,5
Taxtakópir	3,8	0,2
Tórtkúl	19,6	0,8
Xojeli	6,2	0,3
Shımbay	7,5	0,3
Shomanay	2,3	0,1
Ellikqala	12,5	0,5

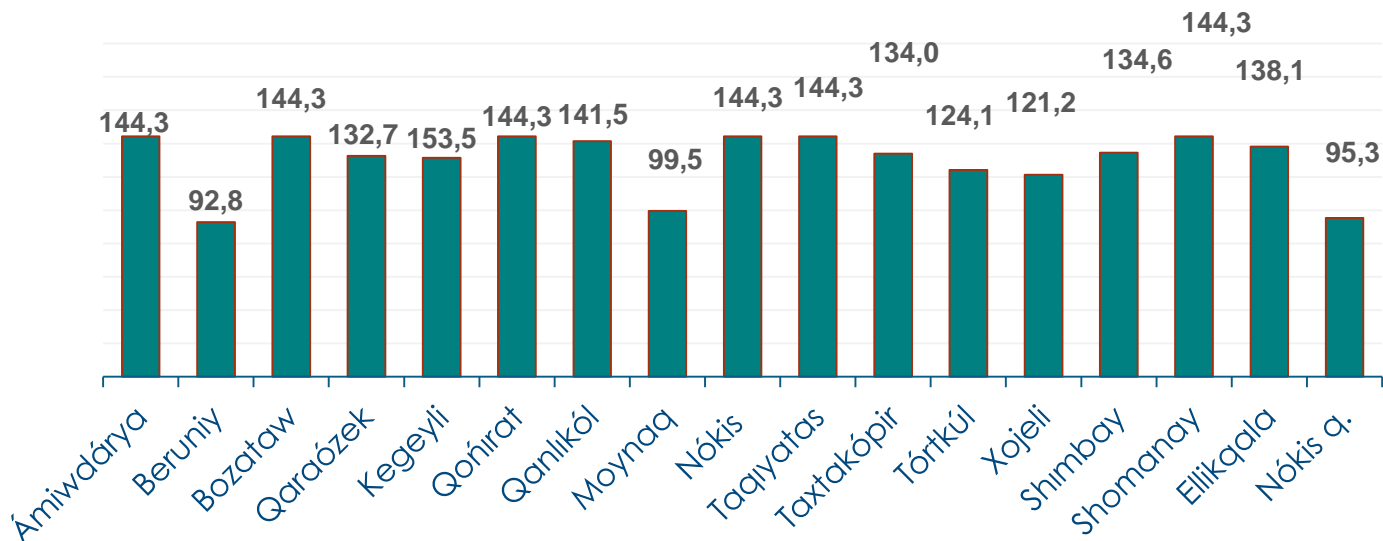
Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Nókis qalası (**1 439,6 mlrd. som**), Beruniy (**590,0 mlrd. som**) hám Kegeyli (**166,3 mlrd. som**) rayonları úlesine tuwrı kelmekte.

Avtotransport qurallari hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw towar aylanısı (mlrd. som)

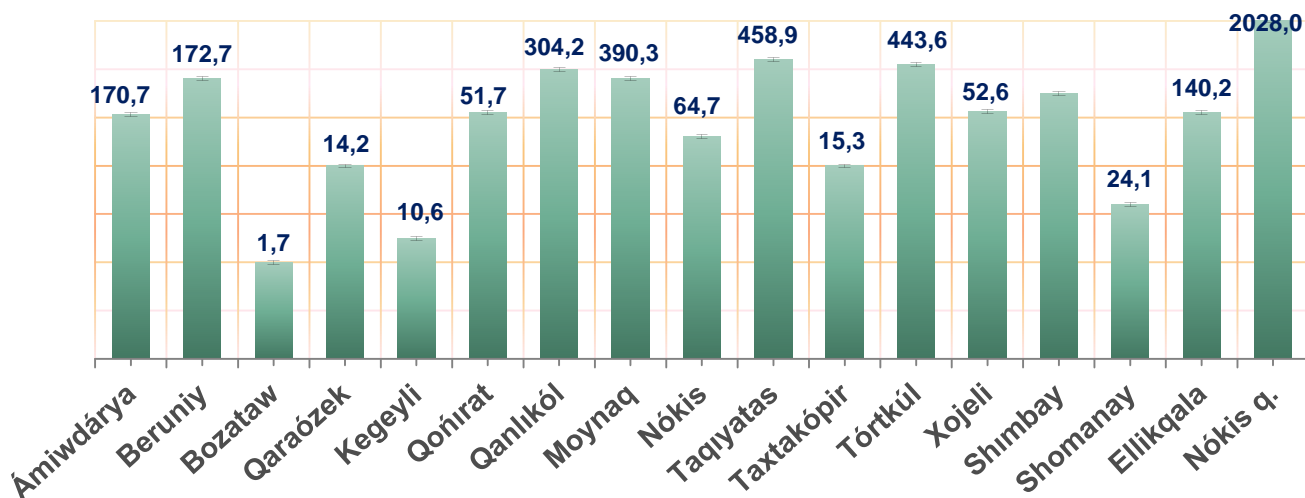
2024-jil 1-dekabr jaǵdayına avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw towar aylanısı (IFUT-2 45-bólim 45.2 va 45.40.3 kodlarına tisqari–motorlı transport quralları hám motocikllardı ońlaw hám texnikalıq xızmetler) **2 313,7 mlrd. somdı** quradı hám ótken jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **98,1 %** ti quradı. Sonday-aq, iri kárxanalar sawda kólemi **775,8 mlrd. som** (ósiw pátı **84,0 %**), kishi isbilermenlik hám jeke isbilermenlik sawda kólemi – **1 537,9 mlrd. somdı** (ósiw pátı – **107,1%**) quradı.

Avtotransport qurallari hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw aylanısı ósiw pátı, procentte

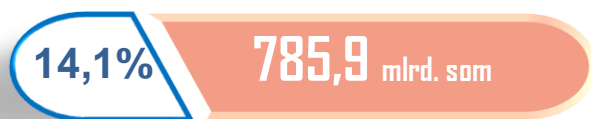
Kótere sawda tovar aylanısı – bul tovarlar ushın haq tólenetuǵın yáki tólenbegenligine qaramastan, qayta satıw maqsetinde satıp alınǵan hám isbilermenlik tarawında paydalanıw yáki óz paydalanıwı (qayta islew) ushın úshinshi tárep shólkemleri hám jeke tártiptegi isbilermenlerge ózgerilmegen jaǵdayda jiberilgen tovarlardıń qunı esaplanadı

Aymaqlar kesiminde kótere sawda tovar aylanısı , mlrd. somda

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldıń yanvar-noyabr aylarında kótere sawda tovar aylanısı **5 571,6 mlrd. somdı** qurap, 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **14,2 %** ti quradı.

Sawda aylanısı úlesi

Iri kárxanalar

Mikrofirma hám kishi kárxanalar

Kishi bıznes subyektleriniń kótere sawda aylanısındaǵı úlesi statistikalıq esaplarǵa qaraǵanda **4 785,8 mlrd. somdı** qurap, 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **107,7 %** ke tuwrı keldi. Respublikada usı sektordıń kótere sawda kólemindegi úlesi **85,9 %** ti quraydı.

KÓTERE SAWDA AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR HÁM KISHI BIZNES SUBYEKTLERINIŇ KÓLEMI HÁM ÓZGERIW PÁTLERI

2024-jil 1-dekabr jaǵdayına kótere sawda tarawında sawda kárxanaları sanı **1 588** dananı qurap, sodan, iri kárxanalar sanı **6** dananı, kishi kárxanalar hám mikrofirmalar sanı **1 582** quraydı.

Kótere sawda tovar aylanısında joqarı ósiw pátlerine eń iri kárxanalar Nókis qalasında (**120,5%**) hám Taqiyatas rayonında (**107,4%**) gúzetildi

	Jámi mlrd. som	2023-jil yanvar-noyabr aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikasi	5 571,6	114,2
Nókis qalası	2 028,0	108,2
<i>rayonlar:</i>		
Ámiwdárya	170,7	109,9
Beruniy	172,7	109,6
Bozataw	1,7	108,7
Qaraózek	14,2	112,0
Kegeyli	10,6	107,5
Qońirat	51,7	117,3
Qanlıkól	304,2	720,3
Moynaq	390,3	107,0
Nókis	64,7	107,6
Taqiyatas	458,9	106,4
Taxtakópir	15,3	112,9
Tórtkúl	443,6	109,6
Xojeli	52,6	116,2
Shımbay	248,6	108,3
Shomanay	24,1	109,8
Ellikqala	140,2	103,9